

Stig Ahlgren:

Disciplin i enhetskola

Läraren — lamm i vargaskock.

Så här kan det gå till i enhetsskolan, berättar en journalist i Aftonbladet, som någon tid vikarierat som lärare och slapp undan med livet:

En pojke kallas till rektorn för att han lagt upp fötterna på bänken och vägrat ta ned dem. Hos rektorn ställer han sig med händerna i byxfickorna:

— Ta bort händerna ur byxfickorna, när du talar till din rektor.

— Nej, varför det. Det är ju mina händer och mina fickor.

Den sötaste flickan i klassen står vid tavlan för att lösa en skriftlig uppgift och säger plötsligt:

— Nej, nu skiter jag i det här.

Och så går hon och sätter sig.

Skolkaren av idag är bilburen och att sno karetan för läraren är att slå två flugor i en smäll. Rektorn i skolans högtalare:

— Jag får anhålla hos eleverna att ni låter bli att stjåla lärarnas bilar på rasterna. Det är ett ofog.

Heder åt den rektorn, han var en modig man. Även om »ofog» får sägas vara en lindrig brottsrubricering, så vågade han använda ordet stjäla, vari spåras en tendens att vilja begränsa elevens frihet.

I många skolor är det icke opportunt att beröra disciplinvarigheterna, särskilt om rektor är partivän och har försänkningar på högsta ort. En rätttrogen pedagog kritiserar icke enhetsskolora. Om ofidliga förhållanden råder tystas det, med eller talas överslättande om bristsjukdomar, värdebesvär.

Detta är den officiella läsarten och den får dinga klocker att ringa hos lärarna som har det otacksamma värvet att tövla med Lasse-

Löndahl och Rock-Olga om skolungdomens gunst. Situationen är grotesk, skriver Lärartidningen i en ledare, som inte är en ledare utan ett nödröp. Undervisarna är bittra, utslitna, nedbrutna. Att enhetsskolan är obligatorisk innebär att eleverna inte kan relegeras. Det strängaste straffet för smitning och ohyfsat uppträdande är vad som ivrigast eftersträvas av den ledande: någon tids avstängning från undervisningen. Om Kalle inte marsar sig ur sänghalmen och knallar till skolan, så får Kalle stanna hemma. Kalle vill inget hellre. Att lärarna är utfämnade åt vargarna kan låta som en överdrift. Läkarintygen talar ett annat språk. Och efter sjukskrivningen måste magisterna hugga i på nytt. Han kan inte säga som den söta flickan, att nu skiter jag i det här.

Så får lärarna avreagera sig på en konferens med företrädare för skolstyvet, det hör till pjäsen liksoni att något trollkunnigt undervisningsråd ger gemytliga vinkar om hur situationen ska bemästras. Vips förvandlas listlarna till tulpanazosor: ni måste visa påhittighet vid varje kritiskt tillfälle, det bästa sättet att upprätthålla ordningen är stimulerande undervisning och framför allt måste den modernst inriktade pedagogen hysa förståelse för att ungdomen i pubertetsåldern finner skolan »omotiverad». Avsikten med vår kära enhetsskola — här citeras förslagsvis Arbetsrörelsens kulturbetänkande av år 1952 — är ju »att barn av alla klasser och schalteringar ska få mogna frött under våra och brokigt samliv med varandra».

Detta är den ungefärliga gången när lärarkåren talar till rätten av hr Edenmans utsända hejdrukar.

Förjar inte samlivet bli i brokigaste laget? Hur ska den lärare vara beskaffad som inom

ramen för den anbefallda kursplanen lyckas tämja en häglös, aggressiv klass till tystnad och uppmärksamhet, när enda gången han vinner gehör är då han dukat under för kravet att man ska spela teater på lektionen i historia eller fysik? Karl XII! De magdeburgska halvkloten! Tjänade hjältekungen klöver i folkparkerna? Kan de magdeburgska halvkloten tävla med Anita Ekbergs? Om inte, stäng av gagget, tomknopp, vi är inte intresserade. Och varje klassresa kan ju inte ha Las Vegas till mål.

Det är inte ungdomens fel, att den inte motsvarar skolreformatorernas förväntningar. Pojkarna och flickorna i enhetsskolans högsta klasser drömmer om lättförtjänta pengar. Magistern är ingen talangscout, som kan öppna vägen till dessa härligheter. Han är i deras ögon en ovidkommande figur.

Om det är meningslöst att klanka på ungdomen, så är det ännu meningslösare att klanka på skolreformens tillskyndare, ty de måste ju veta så mycket mer än vi andra om vad en grabb upplever när han i en snodd karet friskar iväg med 100 knutar i timmen. Men när dessa pampar i maktmedvetet vrängsinne gör sig döva för lärarnas berättigade klagomål — hela undervisningen går ju över styr i de övertyllda klasserna — då är det hög tid att slå larm. Skolministern, hr Edenman, ska nu stå till svars i riksdagen. Och vi vet på förhand vad han kommer att säga, ty han har redan sagt det: uppgifterna om bristande disciplin i enhetsskolan är våldsamt överskattade, de officiella resultaten ger ett helt annat besked.

Det intressanta är om skolministern, när han säger detta, kommer att ta händerna ur byxfickorna.